

Ας ξεκινήσουμε με ένα συμπέρασμα.

Όσοι επλήγησαν ή διαφωνούσαν με τα έργα και τις ημέρες της Ε.Ο. 17 Ν., θα συνεχίσουν να διαφωνούν και μάλιστα περισσότερο οργισμένα. Όσοι ήταν αδιάφοροι απέναντι το θέμα, επίσης θα συνεχίσουν στον ίδιο δρόμο. Κι' όσοι, τέλος, έβρισκαν τις ενέργειες της, θετικές ή χρήσιμες θα ενισχύσουν τις απόψεις τους.

Το πρώτο συμπέρασμα λοιπόν αφορά στο γεγονός, ότι αυτή η έκδοση, δεν πρόκειται να αλλάξει τις απόψεις κανενός.

Σαν δεύτερο, συμπέρασμα, ας θεωρήσουμε την πολεμική που ασκήθηκε τόσο στον συγγραφέα όσο και στον εκδοτικό οίκο που το κυκλοφόρησε. Για να μπω στη διαδικασία να επισκεφτώ το κατάστημα Ιπποκράτους & Σόλωνος και να καταβάλλω το ποσόν των 15 €, προφανώς δεν συμφωνώ με αυτή την τοποθέτηση.

Σε πρώτο πρόσωπο υπερασπίζομαι την ελεύθερη διακίνηση ιδεών και όσο πιο τερατώδεις θεωρούνται από την πλειοψηφία του πληθυσμού, τόσο ας τεθούν στο περιθώριο.

Εξ άλλου βαθιά στη πέμπτη δεκαετία της ζωής μου κρίνεται απίθανο να διολισθήσω σε παραβατικά αντικοινωνικές πράξεις. Επίσης, για όσους αγωνιούν ότι μπορεί να αποτελέσει διαβολική σπορά για τα τέκνα τους, ας είναι βέβαιοι ότι αν έχουν οι ίδιοι, ως γονείς, επιτελέσει με πληρότητα και σύνεση την αποστολή τους, δεν υπάρχει κανείς λόγος ανησυχίας.

Τέλος η κάθε καταγραφή που περιγράφει γεγονότα, συμπεριφορές, ειδικά από θέματα που εκ των πραγμάτων δεν μπορεί εύκολα να φτάσει ο ερευνητής, είναι χρήσιμη. Χρήσιμη σαν συμβολή στην οικουμενική αντίληψη των πεπραγμένων, της Ιστορίας.

Στο προκείμενο τώρα. Ο Δημήτρης Κουφοντίνας, ή «Αντώνης», ή «Λουκάς», ή «φαρμακοχέρης», κάνει ευθύς εξαρχής μια φανερή προσπάθεια να πείσει τον αναγνώστη για δύο θέματα.

Πρώτον, την συναισθηματική, άρα ανθρώπινη προσέγγιση των πολιτικών προβλημάτων – αδιεξόδων άρα και τη δικαιολόγηση του ένοπλου αγώνα, σε συνδυασμό (πάντα κατά την άποψή του) με την χρεωκοπία των νόμιμων μέσων. Δεύτερον την θεωρητική του μόρφωση, την ευρύτερη καλλιέργειά του, την πνευματική του πληρότητα μέσα από την οποία γεννήθηκε η πολιτική δράση.

Τούτη η προσπάθεια, γίνεται ευκολότερα αντιληπτή τόσο από τους συνομηλικούς του, που προφανώς τους συνδέει ο κοινός χρόνος, όσο και από τους πολιτικοποιημένους που τους συνδέει ο κοινός τόπος. Σε τίποτα αυτό δεν σημαίνει ότι υπάρχει ταύτιση, συμφωνία ή εναντίωση. Σημαίνει ότι μπορούν να καταλάβουν πιο εύκολα. Ένας σημερινός απολιτικός 20χρονος, ή ένας εβδομηντάχρονος που ψήφιζε ΕΡΕ δεν θα έχει πολλά να κατανοήσει. Αν τώρα αυτές οι δύο συνιστώσες, του κοινού τόπου και χρόνου συναντώνται στο πρόσωπο του αναγνώστη, το ανάγνωσμα γίνεται πιο κατανοητό και σε κάποιες περιπτώσεις πιο αποδεκτό.

Πάμε τώρα στο περιεχόμενο.

Στα 14 του, έρχεται στην Αθήνα, αποτέλεσμα της εσωτερικής μετανάστευσης και ο αγρότης πατέρας του, μετατρέπεται σε βιομηχανικό εργάτη. Από τις ανοιχτές εκτάσεις των Σερρών, σε ένα υπόγειο του κέντρου και στα 15 καταθέτει την πολιτική γέννηση του με την εξέγερση του Πολυτεχνείου το Φθινόπωρο του '73. Μετά τη γέννηση λοιπόν, ακολουθεί η πορεία προς την πολιτική τοποθέτηση και μέσα από συνεχείς διαδικασίες, το σχίσμα με την νομιμότητα. Κάνει λόγο για *«τα τρία τέσσερα πυκνά χρόνια του ριζοσπαστικού ακηδεμόνευτου κινήματος»*, για τον τρόπο που τα γεγονότα τον πολιτικοποιούσαν, για τα μονοπάτια που τον οδήγησαν απέναντι. Υπάρχουν αναφορές χρονικές, πρόσωπα που άλλες φορές αποκαλύπτονται, άλλες, για ευνόητους λόγους,

παραμένουν χωρίς όνομα. Οι διηγήσεις διακόπτονται συχνά από πολιτικές αναλύσεις, εκτιμήσεις, απ' όπου γεννιούνται και τα αντίστοιχα τσιτάτα όπως:
«η δράση γεννά συνείδηση».

Συχνά σολάρει πάνω σε δαιδαλώδη θεωρητικά μαρξιστικά εδάφια αλλά και στην πρακτική για τους τρόπους που άναψαν επαναστατικές φωτιές στον πλανήτη. Αποθεώνει την προσωπικότητα του Χρήστου Κασίμη, είναι πιο διακριτικός με τον Χρήστο Τσουτσουβή. Περιγράφει, μερικές φορές αναλυτικά μάλιστα, τον τρόπο σκέψης και κυρίως τη μέθοδο δράσης της ομάδας. Κάποιοι το βρήκαν βαρετό. Θα διαφωνήσω. Αναφέρεται ανώνυμα στους συντρόφους και δεν αναφέρει επωνύμως παρά μόνον έναν. Το Σάββα Ξηρό. Αυτό αφήνει υπόνοιες ότι ενδεχομένως υπάρχουν άλλοι ασύλληπτοι; Τον Σάββα πάντως, τον υπερασπίζεται θερμά, ενώ κριτικάρει σφόδρα, αλλά δεν εκθέτει επωνύμως όσους έσπασαν στις ανακρίσεις της Ασφάλειας με μεθόδους που περιγράφει ως απάνθρωπες.

Υπάρχει τουλάχιστον μια περιγραφή «ενέργειας» που δεν είναι ακριβής. Αναφέρομαι στην επίθεση με ρουκέτα στο ξενοδοχείο «Πεντελικόν», την Κυριακή 31 Μαρτίου 1991. Γράφει λοιπόν: *«Είδαμε όμως το εξής εγκληματικό: άνθρωποι της ιδιοκτησίας να ψιθυρίζουν στους πολιτικούς (π.χ. Σουφλιά) και στους πλούσιους, βγάζοντας τους αθόρυβα από το ξενοδοχείο, ενώ άφηναν τους υπαλλήλους και άλλους μέσα στο κτίριο. Το έγραψαν οι εφημερίδες την άλλη μέρα.»*

Τούτο δεν συνέβη. Μόλις τρία τραπέζια φιλοξενούνταν εκείνο το βράδυ στο εστιατόριο του Ξενοδοχείου. Το πρώτο, σίγουρα δεν αποτελούνταν από πλούσιους, για το δεύτερο δεν γνωρίζω. Στο τρίτο, κάθονταν δυο ζευγάρια. Ο υπουργός Παιδείας της κυβέρνησης Μητσοτάκη, Γιώργος Σουφλιάς και ο τότε γενικός διευθυντής της Δ.Ε.Η., Θεμιστοκλής Ξανθόπουλος μετά των συζύγων τους. Αφού εκτοξεύθηκε η ρουκέτα, η οποία απ' ότι ελέγχθη, δεν βρήκε στόχο διότι προσέκρουσε σε κορμό πεύκου και εξερράγη στον κήπο, ακούστηκε ένας εκκωφαντικός θόρυβος συνοδευόμενος από μια ψυχρή λάμψη. Τότε, το προσωπικό έδωξε αμέσως και τα τρία τραπέζια ενώ οι κυρίες επί ματαιώ ζητούσαν από το βεστιάριο τα παλτά τους, τα οποία παρέλαβαν την επομένη.

Τούτων λαμβανομένων υπ όψιν μπορεί να συνέβησαν διάφορα πράγματα. Όπως: Τηλεφώνημα προειδοποίησης δεν έγινε ποτέ από λάθος ή παράλειψη της ομάδας. Έγινε, αλλά θεωρήθηκε φάρσα από την διεύθυνση του ξενοδοχείου. Επίσης έχει κάποια σημασία αν γνώριζαν ότι τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή θα βρισκόταν στο χώρο ο υπουργός, και ο γ.Δ., κι αν το γνώριζαν, πως το γνώριζαν. Σε κάθε περίπτωση η συγκεκριμένη παρέα, όπως και άλλες δυο, αποχώρησαν μετά την έκρηξη. Ας κρατήσουμε ως δικαιολογία για την

ανακριβή θέση του συγγράψαντα τις αναφορές του Τύπου, τις οποίες, σε προσωπικό επίπεδο, αγνώ.

Για την περίπτωση Θάνου Αξαρλιάν, παρουσιάζεται μετανιωμένος, βαθύτατα λυπημένος ενώ δεν παραλείπει να ξαναβάξει το θέμα της καθυστέρησης της διακομιδής του τραυματία που ενδεχόμενα θα έσωζε τη ζωή του, αφού το νοσοκομειακό προτίμησε την οικογένεια του Παλαιοκρασά που δεν έφερε τραύματα. Παράλληλα, επιχειρεί να καλύψει ιδεολογικά τις δολοφονίες του Μπακογιάννη και του Περατικού, αλλά ο λόγος του είναι φτωχός.

Ενώ περιγράφει αναλυτικά τις «απαλλοτριώσεις» αυτοκινήτων, όλες τις δυσκολίες των εγχειρημάτων, τους κανόνες εμπλοκής, δεν κάνει ποτέ κουβέντα για τις ληστείες τραπεζών, ενώ ταυτόχρονα, εκθέτει τον Ε.Σ. με την «ενέργεια» στο Συκούριο, όπου έκαναν επί δύο μέρες ότι ήθελαν.

Αγωνιά επίσης και στο να μας πείσει, για το ποσοστό των Ελλήνων που συμφωνούσαν με τη δράση της οργάνωσης το οποίο το ορίζει από 20 έως 30%, ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που περιγράφει την τυχαία «συνεργασία» του «απλού λαού».

Μας θυμίζει το κείμενο του '86 το οποίο περιέργως αποδεικνύεται δυσάρεστα προφητικό: «...η χώρα οδηγείται με μαθηματική ακρίβεια στην οικονομική χρεοκοπία και στον μαρασμό...», «... στον μαρασμό την εναπόθεση της τύχης της στις αγαθές προθέσεις των δυτικών τραπεζών, της Ε.Ο.Κ., του Δ.Ν.Τ.», «...Οδηγούμαστε σε μια σκληρή ημιφασιστική με τεράστια πτώση του βιωτικού επιπέδου».

Όπως και να έχει φωτίζει κάποια θέματα. Άλλα όχι. Με ενδιέφερε η άποψη τρίτων για το βιβλίο, έτσι ερώτησα, ως προς τούτο συνάδελφο που υπήρξε λάβρος και μάλιστα εγγράφως, στην εκδοτική απόπειρα του Κουφοντίνα, για τους λόγους της έντονης τοποθέτησης του. Μου απάντησε: *«Ήταν δολοφόνος, προβοκάτορας, άνθρωπος της ασφάλειας»*.

Για το δολοφόνος δεν υπάρχει αντίλογος. Υπάρχει ομολογία. Για τα υπόλοιπα, δεν μπορώ να γνωρίζω τις πηγές του. Όταν τον ρώτησα, μου απάντησε ότι ήταν η άποψή του. Μπορώ να θυμηθώ όμως, την επίσημη θέση του Κ.Κ.Ε., όταν εκτέλεσαν τον Πλουμπίδη. Ήταν ταυτόσημη, για να μην μιλήσω για την περίπτωση του Κλάρα που χρειάστηκε κάτι παραπάνω από 60 χρόνια για την πολιτική αλλά όχι κομματική αποκατάσταση του και ασφαλώς δεν εννοώ ότι ο Κουφοντίνας είναι ο Άρης του μέλλοντος, αν και οι περισσότεροι από εμάς δεν θα ήμαστε εδώ μετά από 60τόσα χρόνια, όπως τα παλικάρια που κρεμούσαν κομμένα κεφάλια στους φανοστάτες δεν είναι εδώ σήμερα. Σαν του τα θύμισα όλα τούτα εκνευρίστηκε, δεν έδειξε να του αρέσει η συζήτηση. Προσπάθησα να επανατοποθετηθώ ερωτώντας αν διάβασε το βιβλίο. Μου απάντησε ότι το αγόρασε για την κόρη του, αλλά εκείνος δεν θα το διαβάσει. Στην τελευταία ερώτηση αν πίστευε ότι η ανάγνωση του βιβλίου θα μπορούσε να του προσφέρει μια άλλη οπτική, φανερά εκνευρισμένος, είπε:

«έλα τώρα, ο Κουφοντίνας ήταν σαν τους Αρβανιτάκιδες σαν του Γιαγκούλες»

, και η συζήτηση έλαβε τέλος.

Δίπλα σε αυτό το περιστατικό, τοποθέτησα και τις δημόσιες, έγγραφες απόψεις, περισσότερο επώνυμων κονδυλοφόρων που ήταν αρνητικές, όταν δεν ήταν περιφρονητικές, ή ειρωνικές. Από το ύφος και το περιεχόμενο έκρινα ότι επίσης δεν είχαν μπει στον κόπο να διαβάσουν το βιβλίο. Κάτι τέτοιο δεν είναι απαραίτητο, αλλά θα ήταν καλύτερο και πιο δίκαιο προκειμένου να εξοβελίσουν δολοφόνους, προβοκάτορες και να τους καταδικάσουν δια παντός στην αστική και βέβαια στη λαϊκή συνείδηση.

Είναι σύνθετο το θέμα. Ο συγγραφέας, στις τελευταίες σελίδες μέσα από έναν έντονο συναισθηματισμό, μιλά για *«επικοινωνιακή εκστρατεία - επίθεση»* για *«μεγαλοδημοσιαγράφους πόρνες πολυτελείας»*,

για

«νταβατζήδες των Μ.Μ.Ε.»

για

«χορούς κανιβάλων»

. Ακολουθως, τους αναφέρει επωνύμως. Η κρίση του για όλα αυτά είναι πως:

«Ολόκληρη εκείνη η επικοινωνιακή εκστρατεία, η καθολική προπαγάνδα για το διασυρμό των συλληφθέντων και την απομυθοποίηση της 17N στοχεύει κατευθείαν στην καρδιά, στον πυρήνα της λαϊκής συνείδησης.»

. Λίγο πιο κάτω γράφει: «

ο λαός βίωσε την ήττα της οργάνωσης ως δική του»

Ο Δημήτρης Κουφοντίνας γεννήθηκε πολιτικά – αγωνιστικά, όπως ομολογεί και ο τίτλος, την 17η Νοεμβρίου, σε ένα Αθηναϊκό υπόγειο της οδού Αριανίτου. Δώδεκα χρόνια αργότερα πέρασε στην παρανομία. Έζησε 17 χρόνια έτσι και τα τελευταία 12 ξαναβρίσκεται πάλι σε υπόγειο. Στο κελί του στον Κορυδαλό. Όλα δείχνουν ότι εκεί θα ολοκληρώσει τον κύκλο της ζωής του κι' ίσως δεν θα μάθουμε ποτέ αν μετάνιωσε για τα πεπραγμένα.

Μια πρόχειρη εκτίμηση είναι πως ότι και να συμβεί θα είναι εξίσου δυσάρεστο. Στην περίπτωση που μετανιώσει, η δράση του θα εμφανίζεται σαν ένα πελώριο ματωμένο λάθος και όλα, όσα τουλάχιστον αφορούν αυτόν, δηλαδή κυρίως η συμμετοχή του σε 11 ανθρωποκτονίες συνέβησαν επί ματαίω. Στην αντίθετη περίπτωση, σε εκείνη που θα παραμείνει προσηλωμένος στην ορθότητα των πράξεων του, θα κουβαλά το στίγμα της πολιτικής αποτυχίας, της αγωνιστική και ένοπλης ήττας, που μεταφράζεται σε μια ακόμα πιο σκληρή συμπεριφορά της αστικής δημοκρατίας και του καπιταλισμού που με τόση βία αντιπάλεψε. Αυτό εν μέρει συγγενεύει με τη θεωρία της συνωμοσίας ότι, δηλαδή, η Ε.Ο. 17 Ν. ήταν ένα δημιούργημα προβοκατόρικο και όχι γνήσιο. Με λίγα λόγια, κάποιος - κάποιος

τους χρησιμοποίησαν, αν πάλι υποθεθεί ότι οι ίδιοι ήταν άμοιροι της προβοκάτσιας.

Ο Δημήτρης Κουφοντίνας και οι σύντροφοί του εν όπλοις, συμπεριφέρθηκαν ως μικροί θεοί. Αποφάσισαν ποιος θα ζήσει, ποιος θα πεθάνει. Βέβαια το ίδιο περίπου μπορεί να ισχυριστεί κάποιος, για τα κέντρα εξουσίας αυτού του κόσμου και μάλιστα σε μεγάλες, σε μαζικές κλίμακες. Πριν κρίνουμε τελεσίδικα και όχι επιπόλαια οφείλουμε να μάθουμε όσα περισσότερα μπορούμε. Για αυτό και εκδοτικές προσπάθειες τέτοιου περιεχομένου είναι χρήσιμες, όσο φυσικά και η ανάγνωσή τους.

Υποθέτω, ότι έχουμε ακόμα πολλά να μάθουμε.